

Avaldatud eesti keeles: august 2011
Jõustunud Eesti standardina: august 2011

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

INFORMATSIOON JA DOKUMENTATSIOON
***Dublin Core*'i metaandmeelemendid**

Information and documentation
The Dublin Core metadata element set
(ISO 15836:2009)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on:

- rahvusvahelise standardi ISO 15836:2009 ja selle paranduse Cor.1:2009 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest,
- jõustunud Eesti standardina augustis 2011.

Standardi on tõlkinud Margit Meltsas, ekspertiisi on teostanud Raivo Ruusalepp, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 22 „Informatsioon ja dokumentatsioon“.

Standardi tõlke koostamisetpaneku on esitanud EVS/TK 22, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus ja rahastanud Rahvusraamatukogu ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Algteksti tõlkesse lisatud selgitavad märkused on eristatud fraasiga „Eesti standardi märkus“. Standardi jaotises 3 „Terminid ja määratlused“ on eesti terminile lisatud ka inglise termin.

Sellesse standardisse on parandus ISO 15836:2009/Cor.1:2009 sisse viidud ja tehtud parandused tähistatud püstkriipsuga lehe välisveerisel.

See standard on rahvusvahelise standardi ISO 15836:2009 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja see omab sama staatust ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the International Standard ISO 15836:2009. It has been translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

ICS 35.240.30 IT rakendused info- ja dokumenditöös ning kirjastamisel

Võtmesõnad: *Dublin Core*, metaandmed, elektrooniline inforessurss

Hinnagrupp C

Standardite reprodutseerimis- ja levitamiseõigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega: Aru 10, 10317 Tallinn, Eesti; www.evs.ee; telefon: 605 5050; e-post: info@evs.ee

SISUKORD

EESSÖNA	IV
SISSEJUHATUS.....	V
1 KÄSITLUSALA.....	1
2 NORMIVIITED	1
3 TERMINID, MÄÄRATLUSED JA LÜHENDID	1
3.1 Terminid ja määratlused	1
3.2 Lühendid	1
4 ELEMENTIDE LOETELU	1
Lisa A (teatmelisa) Täiendav informatsioon	4
Kasutatud kirjandus	5

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

EESSÖNA

ISO (*International Organization for Standardization*) on ülemaailmne rahvuslike standardimisorganisatsioonide (ISO rahvuslike liikmesorganisatsioonide) föderatsioon. Tavaliselt tegelevad rahvusvahelise standardi ettevalmistamisega ISO tehnilised komiteed. Kõigil rahvuslikel liikmesorganisatsioonidel, kes on mingi tehnilise komitee pädevusse kuuluvast valdkonnast huvitatud, on õigus selle komitee tegevusest osa võtta. Selles töös osalevad käsikäes ISO-ga ka rahvusvahelised, riiklikud ja valitsusvälised organisatsioonid. Kõikides elektrotehnika standardimist puudutavates küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnika Komisjoniga (IEC).

Rahvusvahelised standardid kavandatakse vastavalt ISO/IEC direktiivide 2. osas esitatud reeglitele.

Tehniliste komiteede põhiülesanne on rahvusvaheliste standardite koostamine. Tehnilistes komiteedes vastuvõetud rahvusvahelised standardikavandid saadetakse hääletamiseks rahvuslikele liikmesorganisatsioonidele. Avaldamine rahvusvahelise standardina nõuab heakskiitu vähemalt 75% hääletanud rahvuslikelt liikmesorganisatsioonidelt.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõned osad võivad olla patendiõiguse subjektiks. ISO-t ei saa pidada vastutavaks mõne või kõigi selliste patendiõiguste välja selgitamisel.

ISO 15836 on ette valmistanud ISO/TC 46 „Information and documentation“ alamkomitee SC 4 „Technical interoperability“.

Teine väljaanne tühistab ja asendab standardi esimest väljaannet (ISO 15836:2003). Sellesse redaktsiooni on lisatud minimaalselt muudatusi ja viidud vastavusse standardiga ANSI/NISO Z39.85:2007

SISSEJUHATUS

Dublin Core'i metaandmeelementide loetelu põhineb viieteistkümnel omadusel, mida kasutatakse allikate kirjeldamises. Nimi Dublin pärineb 1995. aastal Dublinis, Ohios kokkukutsutud töökoosolekust; „tuum“ (*core*) sellepärast, et elemendid on avatud ja üldised ning kasutatavad laia valiku inforessursside kirjeldamiseks.

Selles rahvusvahelises standardis kirjeldatud viisteist *Dublin Core*'i elementi on ainult osa metaandmeelementide suuremast sõnavarast ja tehnilisest spetsifikatsioonist, mida haldab Dublin Core Metadata Initiative (DCMI). Täielik sõnavara, DCMI Metadata Terms [DCMI-TERMS], sisaldab ka ressursside klasse, *DCMI Type Vocabulary* [DCMI-TYPE]. DCMI sõnavara on mõeldud kasutamiseks kombineerituna teiste, ühilduvate sõnavaradega, lähtudes rakendusprofiili kontekstist, ja põhineb *DCMI Abstract Model*il [DCAM].

DCMI Usage Board võttis 2006. aastal toimetuslikule ülevaatusel *Dublin Core*'i metaandmeelementide terminid ja nende määratlused, eesmärgiga selgitada semantikat ja viia sõnastus määratlustes ning kommentaarides kooskõlla *DCMI Abstract Model*i [DCAM] keelega. Muutmissetepaneku avalik kommenteerimine toimus 28. august kuni 25. september 2006. Usage Board'i kohtumine toimus Manzanillo's, Mehhikos 30. septembril 2006. a ja selle tulemusena avaldati 18. detsembril 2006. a otsuse tekst, kommentaaride vastused ja muudetud terminid.

Standardi ANSI/NISO Z39.85 läbivaatus, mis anti välja 2001. aastal, on vastavuses versiooniga 1.1 Dublin Core Metadata Initiative'i veebisaidil, mis on toimetusliku ülevaatusel ja avaliku kommenteerimise perioodi tulemuseks. Kõik muudatused *Dublin Core*'i metaandmeelementide osas, mis tehti 2001. aastal, on läbinud ülevaatusel DCMI Usage Board'i poolt, lähtuvalt *DCMI Namespace Policy* [DCMI-NAMESPACE] kontekstist. Nimepoliitika kirjeldab, kuidas DCMI mõistetele omistatakse Uniform Resource Identifiers'id (URI-d), ja seab piirangud toimetuslikele muudatustele, mis võivad olla juba tehtud eksisteerivate DCMI mõistete tähistustes, määratlustes ja kommentaarides.

1 KÄSITLUSALA

See rahvusvaheline standard kehtestab *Dublin Core*'i metaandmeelementide loetelu valdkondadevaheliseks inforessursside kirjeldamiseks. Sarnaselt RFC 3986-ga ei sea see rahvusvaheline standard piire sellele, mida peetakse inforessurssiks.

See rahvusvaheline standard määratleb elemendid, mida tavaliselt kasutatakse rakendusprofiili kontekstis, mis täpsustab nende kasutamist valdkondlikke või kohaliku iseloomuga nõudeid ja poliitikaid järgides. Standard ei määratle juurutamise üksikasju, mis on väljaspool standardi käsitusala.

2 NORMIVIITED

Järgmised dokumendid on vajalikud selle standardi rakendamiseks. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

ANSI/NISO Z39.85:2007. The Dublin Core Metadata Element Set

DCAM, DCMI Abstract Model. Kättesaadav veebilehelt <http://dublincore.org/documents/abstract-model/>

3 TERMINID, MÄÄRATLUSED JA LÜHENDID

3.1 Terminid ja määratlused

Standardi rakendamisel kasutatakse järgmisi DCAM-is toodud termineid ja määratlusi.

3.1.1

inforessurss (*resource*)

ükskõik mis, mida on võimalik identifitseerida

[RFC 3986, DCMI Abstract Model]

3.1.2

inforessursi elukäik (*lifecycle of a resource*)

sündmuste jada, mis tähistab inforessursi arengut ja kasutamist

NÄITED Idee sünd, kavandi koostamine, artikli toimetamine ja täiendamine, raamatu avaldamine, raamatu raamatukogusse hankimine, magnetkettale salvestamine, optilisele andmekandjale ülekandmine, eesti keelde tõlkimine, selle põhjal uue teose (nt filmi) loomine.

3.2 Lühendid

DCMI Dublin Core Metadata Initiative

4 ELEMENTIDE LOETELU

Tabelis 1 toodud elementide kirjelduses on igal elemendil iseloomustav tähistus inimtuvastuseks ja unikaalne masinloetav nimetus.

Vastavalt *DCMI Namespace Policy*'le [DCMI-NAMESPACE], mis on määratletud standardis ANSI/NISO Z39.85:2007, on elemendi „nimi“ lisatud DCMI namespace URI-le, et täiendada Uniform Resource Identifier'it kui selle elemendi globaalselt unikaalset identifikaatorit. Elemendi nimetuste ja URI-de kontekstis rakendamise erinevus täideviimise tehnoloogias on seletatud *DCMI Encoding Guidelines*'is [DCMI-ENCODINGS].